

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi

KESTO-webinaariin: Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi ja kuntien kuljetusten yhdistäminen 16.9.2020

Johanna Vilkuna

Puhtaiden ajoneuvojen (Clean Vehicles) direktiivi

- EU edistää puhtaiden ajoneuvojen markkinoita julkisten hankintojen kautta.
- Tarkoituksena on lisätä nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta tehtäessä julkisia ajo-neuvo- ja kuljetuspalveluhankintoja
- Tavoitteet ovat jäsenmaakohtaisia. Direktiivi on jäsenmaata velvoittava.
- Nykyinen direktiivi vuodelta 2009.
- Kansallinen lainsäädäntö saatettava voimaan viimeistään 1.8.2021.
- Koskee uusia hankintasopimuksia.

- Julkisen sektorin ajoneuvo- ja palveluhankinnat
 - Ajoneuvojen ostaminen, vuokraaminen, leasing, osamaksukauppa.
 - Liikennepalvelujen kuten joukkoliikenne- ja henkilökuljetuspalvelujen sekä jätekeräys- tai postipalvelujen hankinnat.
- Koskee **uusia hankintoja tai sopimuksia**, jotka ylittävät **EU-kynnysarvot**
 - Tavara- ja palveluhankintojen EU-kynnysarvot tällä hetkellä 214 000 € ja erityisalojen hankinnoissa 428 000 €
 - Valtion keskushallintoviranomaisille kynnysarvo 139 000 €

- **Direktiivi ei koske**
 - M3 alaluokan 2 ja 3 linja-autoja, joita käytetään tyypillisesti kauko- ja ELY-liikenteessä
 - kaksi- ja kolmipyöräisiä ajoneuvoja, eikä esim. maa- ja metsätaloudessa käytettäviä ajoneuvoja
- **Jäsenvaltio voi vapauttaa** eräät ajoneuvot vaatimuksista
 - esteettömät M1-ajoneuvot, hälytysajoneuvot, asevoimien käytössä olevat ajoneuvot sekä rakennus-työmaiden ajoneuvot.

Soveltamisala

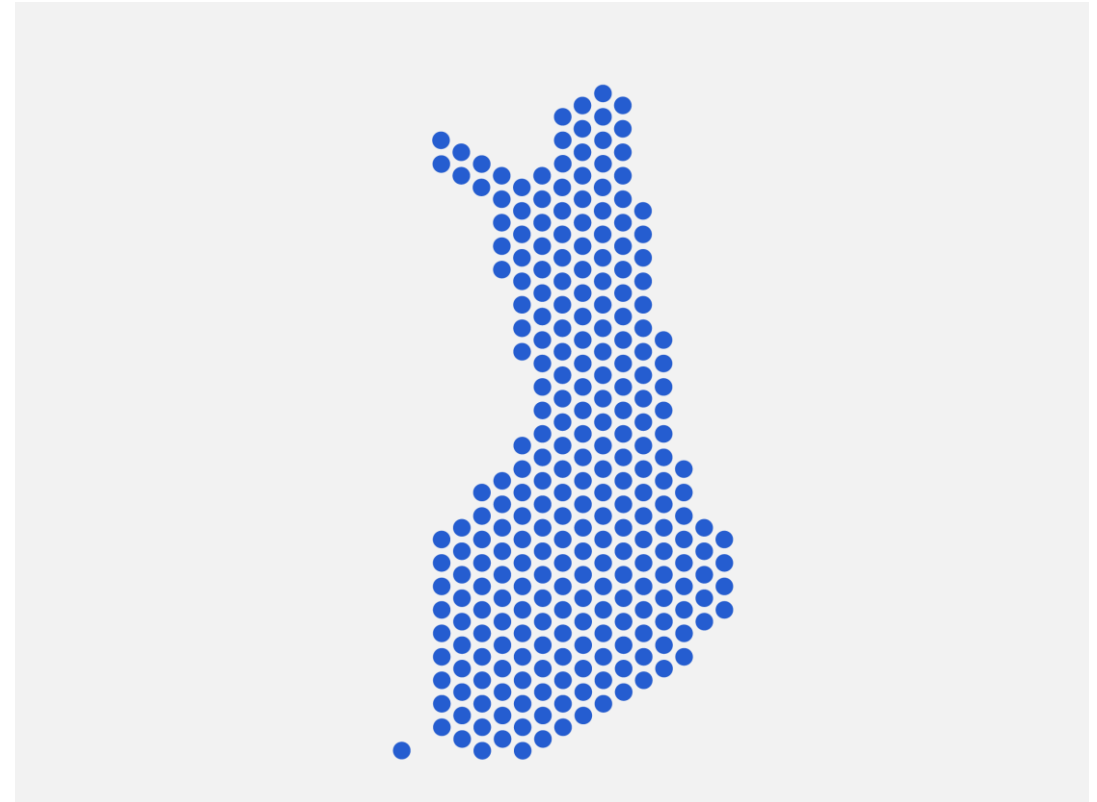
3/3

- Koskee ajoneuvohankintoja omaksi, vuokraamalla tai leasingilla (tavarahankinta)
- Koskee seuraavien CPV-koodien mukaisia palveluhankintoja:
 - 60112000-6 Joukkoliikennepalvelut maanteitse
 - 60130000-8 Matkustajien erikoiskuljetukset
 - 60140000-1 Tilausmatkustajaliikenteen palvelut
 - 90511000-2 Jätteiden keruupalvelut
 - 60160000-7 Tieliikenteen postikuljetukset
 - 60161000-4 Pakettien kuljetuspalvelut
 - 64121100-1 Postin jakelupalvelut
 - 64121200-2 Pakettien jakelupalvelut

Valtio	Kunnat	Erityisalat
139 000€	214 000€	428 000€

Direktiivin toteutuksen ajanjaksot

- Hankinta-ajanjaksot, joita direktiivi koskee ovat:
 - vuoden 2021 elokuusta vuoden 2025 loppuun
 - vuoden 2026 alusta vuoden 2030 loppuun
- **Jäsenmaan tulee saavuttaa** ajanjaksojen kuluessa direktiivissä määritetyt jäsenmaakohtaiset prosentuaaliset vähimmäismäärät puhtaille ajoneuvoille julkisissa hankinnoissa.

Henkilö- ja pakettiautoille asetetut vaatimukset

2021-2025

2026-2030

38,5%
ajoneuvoista
tulee olla
puhtaita

M1, M2
N1

Puhtaaksi henkilö- ja pakettiautoksi katsotaan ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana enintään **50 CO₂ g/km** päästöinen ajoneuvo

Toisen hankinta-ajanjakson aikana puhtaaksi henkilö- ja pakettiautoksi katsotaan **0 CO₂ g/km** päästöinen ajoneuvo

38,5%
ajoneuvoista
tulee olla
puhtaita

Raskaalle kalustolle asetetut vaatimukset (N2 ja N3)

2021-2025

9%
ajoneuvoista
tulee olla
puhtaita

N2, N3

Puhtaaksi ajoneuvoksi luokitellaan ajoneuvo, joka kulkee **100%** jakeluinfradirektiivin 2014/94/EU määritelmän mukaisella **vaihtoehtoisella polttoaineella** (biopolttoaine, sähkö, kaasu tai vety)

Biopolttoaineiden osalta vaatimuksena on, että tuotannossa ei ole käytetty ns. high-ILUC raaka-aineita

2026-2030

15%
ajoneuvoista
tulee olla
puhtaita

Linja-autoille asetetut vaatimukset

2021-2025

2026-2030

41%

ajoneuvoista
tulee olla
puhtaita

Täyssähköbussseja
20,5%

M3

Puhtaaksi ajoneuvoksi luokitellaan
ajoneuvo, joka kulkee **100%**
jakeluinfradirektiivin 2014/94/EU
määritelmän mukaisella
vaihtoehtoisella polttoaineella
(biopolttoaine, sähkö, kaasu tai vety)

Biopolttoaineiden osalta
vaatimuksena on, että tuotannossa ei
ole käytetty ns. high-ILUC raaka-
aineita

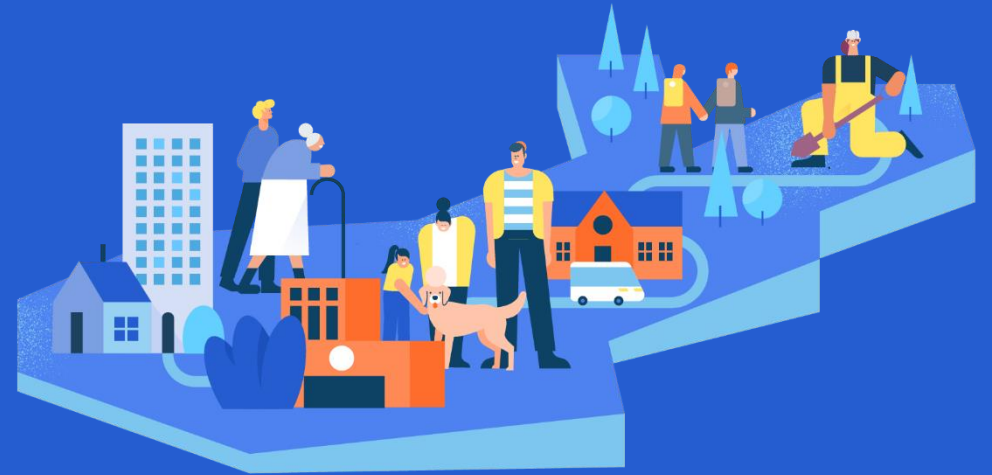
Soveltamisala **ei koske**
kaukoliikenteen linja-autoja

59%

ajoneuvoista
tulee olla
puhtaita

Täyssähköbussseja
29,5%

Kuntaliiton näkökohtia kansalliseen toteutusmalliin

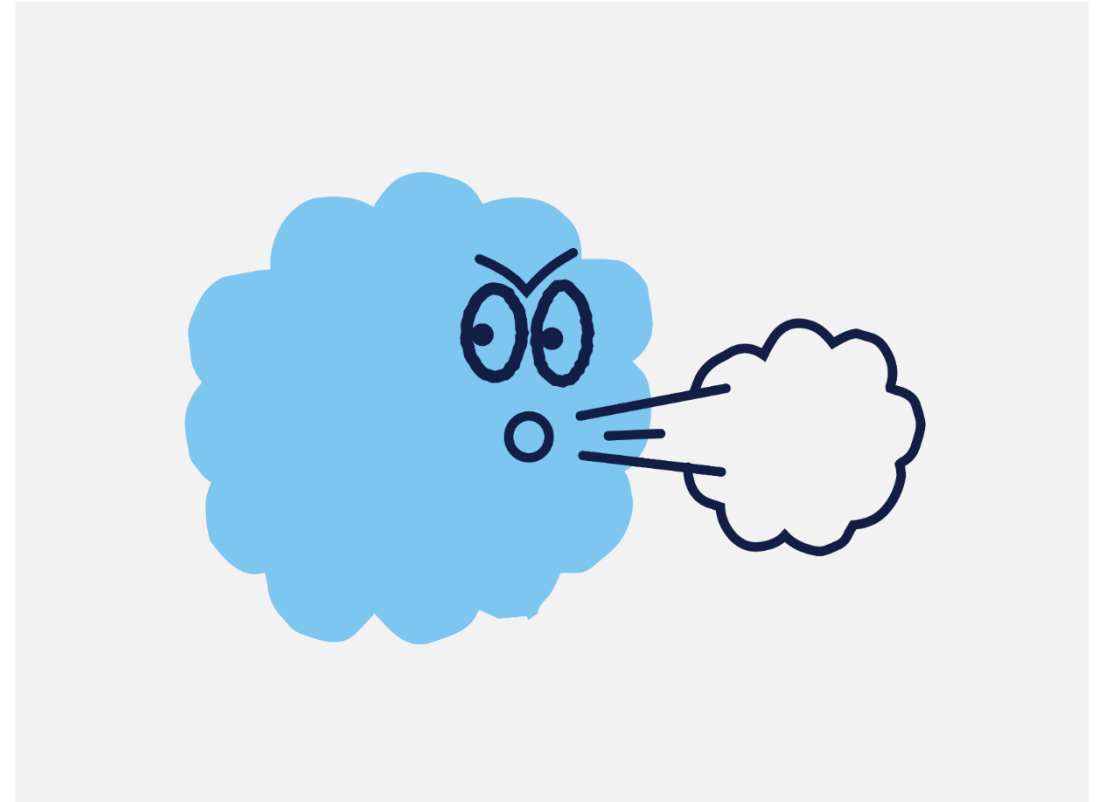

Kuntaliitto toivoo kansallista ratkaisua, joka edistää puhtaiden ajoneuvojen käyttöönottoa ja on myös käytännössä toteutettavissa kunnissa.

Koronakriisin vaikutukset kuntiin, yrityksiin ja markkinoihin

- Kuntatalous oli kriisissä jo ennen koronakriisiä ja nyt alamäki jyrkkenee.
- Kriisi vaikuttaa yritysten markkinoihin, elinkeinon edellytyksiin, lukumäärään ja kykyyn investoida.

Tulee pyrkiä malliin joka:

1/2

- 1. pitäytyy soveltamisalan osalta direktiivin tasolla ja hyödyntää sallitut poikkeukset**, mm. esteettömien M1-luokan ajoneuvojen ja pelastustoimen erikoisajoneuvojen osalta.
- 2. asettaa julkisille hankintayksiköille lähtökohtaisesti samantasoiset vaatimukset**. Jos halutaan korkeampia vaatimuksia, valtion tulee toimia itse esimerkkinä niiden toteutuksessa. Päävastuu korkeampien vaatimusten toteutuksesta ei voi olla joukolla isoja kaupunkeja.
- 3. määrittää selkeät menettelyt niihin tilanteisiin, joissa hankittavaan käyttötarkoitukseen ei saada markkinoilta puhdasta kalustoa**. Mitään hankintayksikköä ei tule asettaa sellaiseen asemaan, että sen tulisi hankkia puhdasta kalustoa hinnalla millä hyvänsä.

Tulee pyrkiä malliin joka:

2/2

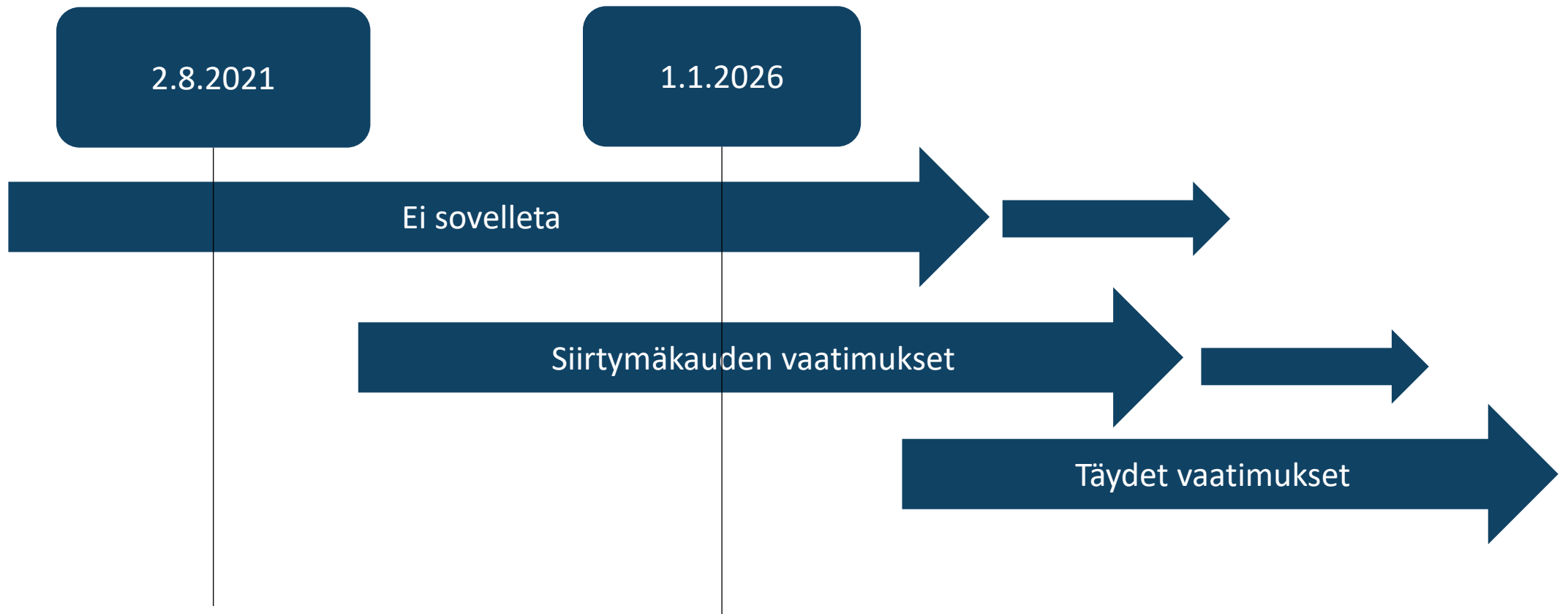
- 4. hyödyntää ja edistää markkinoita tehokkaasti, eikä eriytä niitä nostaen hankintahintoja.** Vahvasti eriytetty malli heikentäisi hankintayksiköiden mahdollisuuksia hankkia edullista puhdasta kalustoa ja kuljetuspalveluita. Se voisi muodostua myös esteeksi alueellisille tai valtakunnallisille yhteishankinnoille.
- 5. pitäytyy etenkin direktiivin ensivaiheen toimeenpanossa hankintayksiköiden sanktioinnista.** Lainsäädännön jalkauttamisessa on erittäin tärkeää tarjota hankintayksiköille riittävästi tukea ja neuvontaa lainsäädännön soveltamisessa ja kannusteita direktiivin tason ylittävään toteutukseen.
- 6. seuraa Suomen tavoitteita maatasolla.** Olennaista ei ole se, täyttääkö jokainen hankintayksikkö tavoitteet, sillä resurssit ja olosuhteet vaihtelevat alueittain ja kunnittain ja myös isojen kaupunkien välillä.

Vaikutukset kuntatalouteen, kompensatiot ja kannusteet

- Kansallisessa valmistelussa tulee arvioida realistisesti valmisteltavan lainsäädännön kustannukset kuntataloudelle ja sopia kompensatiosta kunnille.
- Suomen valitsema toteutusmalli vaikuttaa siihen, millaisia vaikutuksia mallilla on markkinoihin ja kilpailuun ja hankintoihin ja niiden hintakehitykseen.
- Valtion tulisi entistä aktiivisemmin edistää ja rahoittaa julkista lataus- ja muuta jakeluinfraa ja tukea puhtaiden ajoneuvojen hankintaa koko maassa.
- Hankintayksiköille tulisi tarjota kannusteita direktiivin tason ylittävään toteutukseen.

Valmistautuminen direktiivin vaatimukseen

Puhtaiden ajoneuvojen vaatimusten käyttöönotto – meneekö näin?

Mitä kannattaa tehdä joka tapauksessa

- **Ajoneuvohankinnat:** leasing, osto tai vuokraus
 - kannattaa arvioida, mitkä ajoneuvot soveltuvat parhaiten direktiivin mukaisiksi
- **Palveluhankinnat:** kuten VPL-, SHL- ja koulukyydit
 - Erilaisia toteutusvaihtoehtoja: huomioidaan pisteytyksessä, kilpailutetaan omana osa-alueenaan, velvoitetaan välityskeskus vastaamaan siitä, että riittävä osuus ajoneuvoista täyttää vaatimukset
 - Keskustele ja informoi potentiaalisia palvelutuottajia vaatimuksen aikataulusta ja sisällöstä.
- Arvioi aloitetaanko kilpailutus ennen vai jälkeen 2.8.2021.

Kiitos!

Liikenneasiantuntija

Johanna Vilkuna

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

KUNTA LIITTO